

POSICIONAMENT CIUTADÀ (XLVI)

AUGMENTA LA BRETXA DE LA DESIGUALTAT

La llarga crisi que estam patint a Europa, a Espanya i a Balears en particular no és únicament econòmica o financera, doncs afecta de manera greu la política i la societat en el seu conjunt.

A més, l'estratègia que se segueix per combatre-la no sembla la més adient, vistos els resultats, i les mesures adoptades, que tenen com a objectiu únic i quasi sagrat reduir el dèficit i la despesa pública, lluny d'afavorir la reactivació econòmica, estan provocant més recessió i l'increment del nombre d'aturats.

Per tant, una immensa majoria de la ciutadania se veu afectada d'una manera o d'una altra per aquesta greu situació i la pregunta fonamental ja no és quan sortirem de la crisi sinó com ho farem; és a dir, quina serà la societat resultant. Són conjunturals les reformes i retallades que s'estan aplicant? O, ben al contrari, suposaran un canvi de model caracteritzat per la dualitat, la descobesió i la manca d'oportunitats?

Amb aquest número de Quaderns Gadeso, hem volgut polsar l'opinió ciutadana envers aquestes i altres qüestions: en quina classe social s'ubiquen els ciutadans? Es recuperaran els nivells de benestar anteriors a la crisi? Han augmentat les desigualtats socials? Què poden esperar les noves generacions del futur?

Mostra: 900 entrevistes
Error màxim: +3,3%.
Nivell de confiança: 95,5%
Treball de camp: setembre 2014

Aquest nou número de Quaderns Gadeso confirma el que fa temps estam detectant i alertant: una societat que camina a bon ritme cap a la dualització, on els rics són més rics i els pobres més pobres, i on s'estan destruint el que hauria de ser la base de qualsevol societat moderna i desenvolupada, les classes mitjanes.

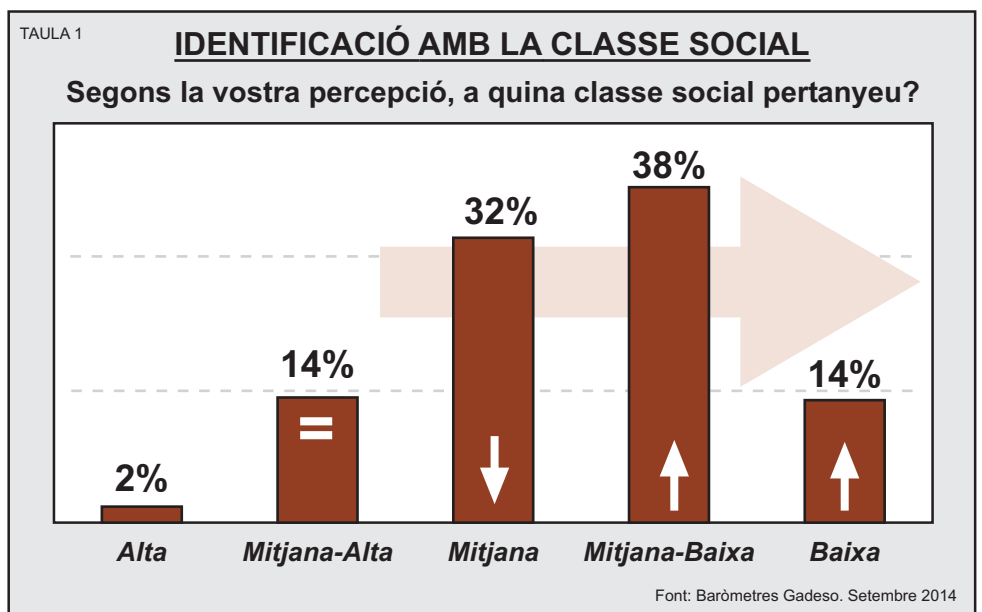
Aquest gruix de la població està patint un empobriment lent i continuat que poc o gens ajuda a la recuperació econòmica. En una economia basada en el consum, si aquest disminueix o s'estanca provoca immediatament la destrucció de llocs de feina, entrant en una espiral de difícil sortida.

Queda clar que les mesures adoptades fins ara, orientades únicament a complir els objectius de dèficit, no milloren, més bé empitjoren, la situació de milions i milions de persones, que veuen com baixa el seu poder adquisitiu i la seva qualitat de vida i, amb massa freqüència, pateixen greus

dificultats per poder viure amb un mínim de dignitat.

La taula 1 és un bon indicador de com perceben la seva pròpia situació els ciutadans de les Illes Balears: quan se'ls demana que s'autobiquin en una determinada classe social, cada cop són més els que se situen entre la mitjana-baixa i la baixa. En concret, un 38% i un 14%, respectivament, en perjudici de la classe mitjana, que perd pes relatiu. Les classes benestants continuen amb els mateixos percentatges de l'anterior investigació.

Això confirma la dualització de la que hem parlat, l'aprimament objectiu de la classe mitjana i les creixents dificultats, econòmiques, però també socials i familiars, que pateix una part molt rellevant de la nostra població. Aquestes percepcions ciutadanes han de servir d'avis a navegants per posar proa cap a altres objectius que ajudin i beneficiïn a les persones i a les petites i mitjanes empreses.

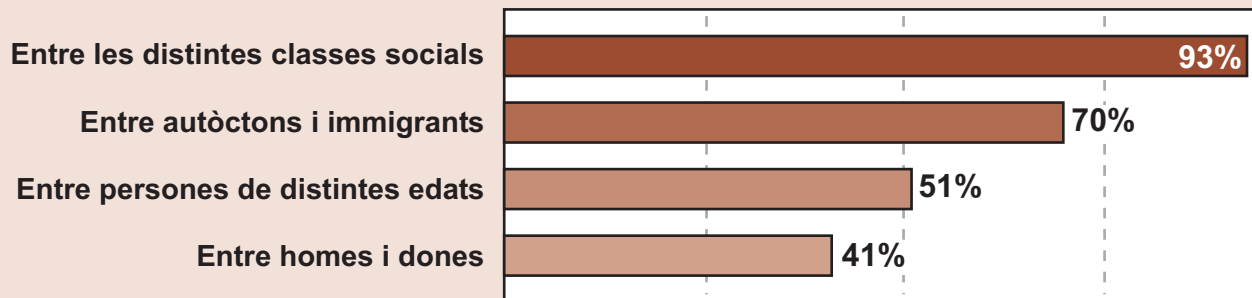
MÉS DESIGUALS, ARA I EN EL FUTUR

Vistes les estratègies econòmiques (reducció de sous, increment d'imposts...) i polítiques (atac a l'estat del benestar, eliminació de drets bàsics...) i, sobretot, vists els seus contraproductes resultats, moltes són les veus que s'han alçat exigint un canvi de rumb: situar les persones per davant dels objectius de dèficit per tal d'evitar les creixents desigualtats que s'estan detectant a la nostra societat; abandonar les tisesores indiscriminades per aturar la progressiva precarització de les classes mitjanes; i ser capaços de reconèixer els errors de plantejament i escoltar altres alternatives per, sobretot, poder oferir un futur digne a les noves generacions.

TAULA 2

LA CRISI I LES DESIGUALTATS SOCIALS

% de persones que creuen que hi ha molta desigualtat...

Font: Baròmetres Gadeso. Setembre 2014

La taula 2 mostra xifres molt preocupants. La pràctica totalitat de la població il·lenca creu que existeixen moltes desigualtats entre les distintes **classes socials**, percentatge que ha anat creixent en els darrers anys. També han crescut, encara que en menor mesura, el nombre dels que creuen que hi ha moltes desigualtats entre **homes i dones**, si bé encara són minoria. Per altra banda, continuen detectant-se importants diferències entre **els autòctons i els immigrants** i entre **persones de distintes edats**.

Queda palés doncs que l'actual crisi ens està conduint a una **precarització de les classes mitjanes**, col·lectiu fonamental en qualsevol societat moderna i democràtica.

S'observa un preocupant **desplaçament cap a una relativa pauperització de la societat**. Persones que fins fa uns anys no tenien cap tipus de problema econòmic i no patien

per la seva feina, s'han quedat a l'atur i, el que és encara més greu, amb esperances minvants de tornar a trobar un treball. Per altra banda, la immensa majoria de ciutadans que encara conserven el lloc de feina han vist reduït el seu **poder adquisitiu** (reduccions salarials, més impostos...) També s'han de tenir en compte les persones que no s'han vist afectades directament per la crisi però que baixen la seva despesa per una absoluta **manca de confiança en el futur**.

En una societat com la nostra, reduir el poder adquisitiu de la població, especialment de les **classes mitjanes**, juga en contra de la recuperació econòmica, doncs si el consum intern baixa, l'atur augmenta i disminueix la recaptació pública (imposts, IRPF, autònoms...), el que provoca més despesa pública en prestacions, entrant en un cercle viciós de difícil sortida.

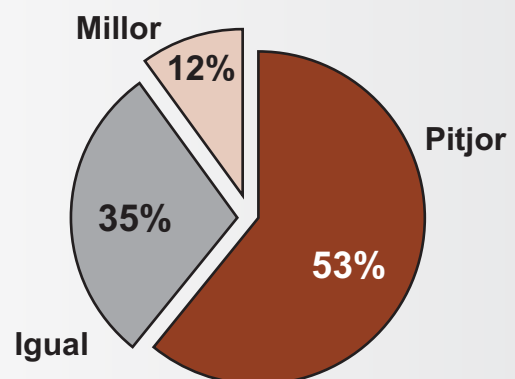
GENERACIONS SENSE FUTUR?

Una de les preguntes més importants que ens hauríem de fer és quins efectes tendran sobre les **noves generacions** les polítiques i mesures adoptades pels nostres governants.

Com se pot veure a la gràfica adjunta, més de la meitat dels ciutadans de les illes creuen que els nostres fills i néts viuran pitjor que ara, doncs la medicina aplicada per curar la crisi té greus **efectes secundaris**: aprimament de la classe mitjana, pèrdua de drets bàsics, passar de la protecció social pública a la beneficiència i caritat privades... Això provoca que el **futur per als més joves** sigui cada cop més negre i que, paradoxalment, les generacions millor formades de la història seran també les més precàries.

Amb tot, també n'hi ha de menys **pessimistes**: un 35% creu que les properes generacions viuran de manera similar a com es viu ara (encara que això no té perquè ser positiu) i un 12% s'escapa de la línia general i opina que viuran millor.

En referència a com vivim ara, creieu que les properes generacions viuran...

TAULA 3 - Font: Baròmetres Gadeso. Setembre 2014

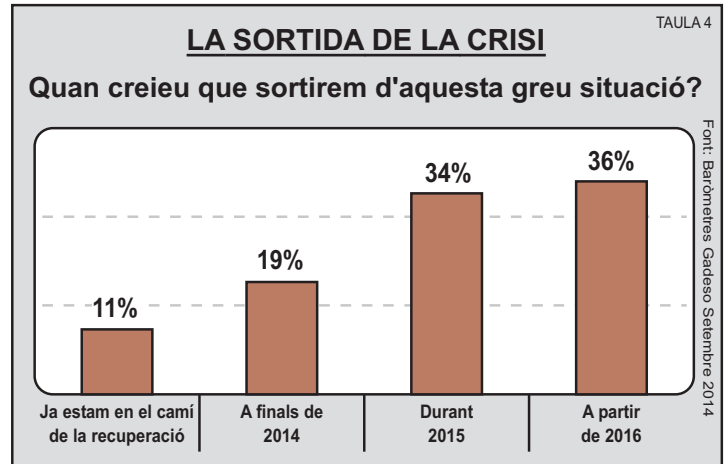
SORTIR DE LA CRISI: MÉS QUE QUAN, COM

Reduir dèficit i deute per després créixer o créixer per després reduir dèficit i deute. Aquestes són, bàsicament, les dues opcions que se poden adoptar per fer front a una crisi de tan enorme magnitud com l'actual. El govern espanyol, el balear, la troika europea, han optat per la primera i, ara per ara, els resultats no se semblen gens als esperats. L'augment de l'atur i l'agreuement de la recessió provoquen situacions dramàtiques per a milers i milers de famílies, moltes d'elles còmodament instal·lades en la classe mitjana fa uns anys. "Paciència", "única alternativa possible" i "estam tots en el mateix vaixell" són els arguments més repetits per justificar l'actual política econòmica. Com ho veuen els ciutadans de les illes?

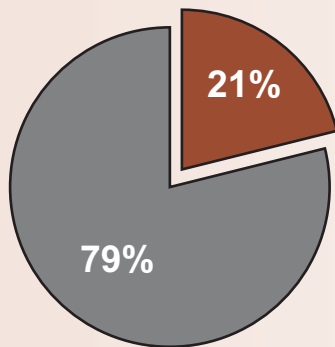
La taula adjunta deixa palès el pesimisme de la ciutadania il·lenca envers la sortida de la crisi. Així, únicament un 11% comparteix la **visió positiva** del Govern de les Illes Balears, que afirma que ja estam en el camí de la recuperació. Mentrestant, un 19% creu que la situació **millorarà a finals d'any** i un 34% aposta pel **2015**.

No obstant, i com se pot veure, una majoria **no creu que la situació millori abans de 2016**, amb totes les conseqüències negatives que això pot tenir sobre l'estructura social i laboral de la nostra comunitat.

Val a dir que la manca de concordància entre les previsions i les xifres macro que continuament s'ofereixen i la situació real d'una gran part de la població tampoc no ajuda a millorar la visió pessimista de la ciutadania.

Un cop acabada la crisi, quin creieu que serà el resultat?

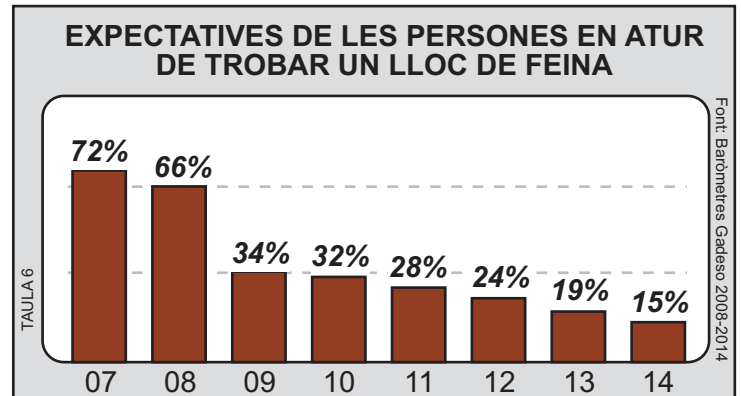
- La majoria tornarà a gaudir de nivells adients de benestar
- De seguir així, se crearà una societat descohesionada i dual

Com ja hem comentat al llarg de la revista, la pregunta més important ja no és **quan** sortirem de la crisi sinó **de quina manera** ho farem, quin serà el resultat de les estratègies seguides si finalment s'assoleixen els objectius de dèficit i deute marcats pels governants.

La rodona adjunta no deixa molt d'espai a l'optimisme, dons un 79% de la població creu que, de seguir amb les polítiques actuals, estam condemnats a viure en una **societat dual i descohesionada**, on els rics seran més rics, els pobres més pobres i la classe mitjana un grup residual.

Per contra, al voltant d'un 20% dels ciutadans se mostra optimista i opina que, un cop superada la crisi, la majoria tornarà a gaudir dels **nivells de benestar** perduts.

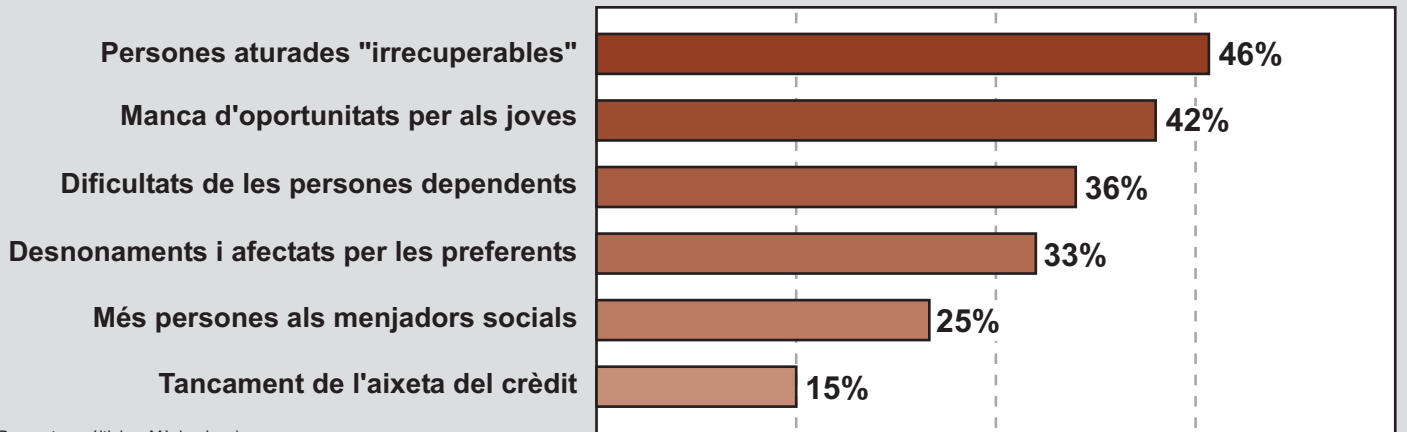
Un bon indicador de la greu situació que estam patint i, sobretot, de la manca de confiança en el futur són les expectatives que tenen les persones en situació d'atur de trobar una feina en un temps raonable. Els resultats no poden ser més clars: a 2007 i 2008, quan els efectes de la crisi no havien pegat encara el cop fort, una gran majoria d'aturats confiava en **reincorporar-se al mercat de treball** de manera quasi immediata. És a dir, se percebia la situació d'atur com a conjuntural o com un període de transició entre un contracte i un altre. A partir de 2009 aquesta situació canvia radicalment fins que, el 2014, únicament **un 15% de persones aturades confia en aconseguir un lloc de feina** en un temps relativament curt i abandonar les temudes llistes de l'atur.

ELS EFECTES DE L'AUSTERITAT

És obvi que la crisi econòmica i l'estratègia que s'està seguint per superar-la tenen conseqüències molt greus sobre l'economia i l'estructura laboral d'Espanya i de Balears (atur, precarietat, tancament d'empreses, dificultats econòmiques...), però aquí hem volgut proposar un conjunt de situacions concretes originades o agreujades per la situació actual. A més, també hem volgut analitzar si el comportament de la ciutadania s'ha vist modificat per la crisi, és a dir, si som més reivindicatius o, ben al contrari, predomina l'apatia.

TAULA 7
DE LES SEGÜENTS SITUACIONS, QUINA CREIEU QUE ÉS LA MÉS GREU?

Font: Baròmetres Gadeso Setembre 2014

(Respostes múltiples. Màxim dues)

Dins les situacions concretes que hem proposat als enquestats, les persones **aturades "irrecuperables"**, sobretot majors de 45 anys que tenen escasses possibilitats de tornar a tenir un treball, ocupen el primer lloc en gravetat. Campanyes com la de l'associació AMPEB ha donat visibilitat a un problema que afecta a milers de famílies i que, ara per ara, té difícil solució.

També preocupa la quasi absoluta manca d'oportunitats que tenen els nostres joves i el creixent nombre de **joves molt ben formats** que se veuen obligats a cercar feina a altres països, amb la pèrdua de capital humà que això suposa. En canvi, han baixat en importància els **desnonaments** de famílies que no poden fer front als seus compromisos amb les entitats financeres i el gran nombre d'afectats per les **participacions preferents**. Encara que

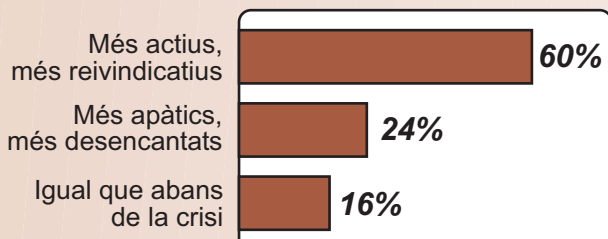
els problemes continuïn sent els mateixos, els mitjans no hi paren tanta atenció, amb la consegüent pèrdua de visibilitat social.

L'increment de les **dificultats de les persones dependents** per manca de recursos també preocupa a un percentatge rellevant (i creixent) de la població illenca, mentre que el tancament de l'aixeta del crèdit ocupa el darrer lloc d'aquest llistat, doncs són pocs els que n'aconsegueixen i les condicions imposades són cada cop més dures.

Cal destacar també la terrible situació en què es troben les milers de famílies que se veuen obligades a acudir als **menjadors socials** per poder alimentar-se. El més significatiu és que no se tracta únicament de pobres en el sentit clàssic del terme, sinó també de persones que han perdut la seva feina i que no tenen cap tipus d'ingrés.

EFECTES SOBRE ELS COMPORTAMENTS SOCIALS

Creieu que la crisi i les polítiques adoptades han fet que els ciutadans de les illes siguin...

Una de les poques conseqüències positives que podem extreure de la crisi és que la ciutadania està cada cop més conscienciada, és **més activa i reivindicativa i lluita** pels seus drets. Al manco així ho percep un percentatge significatiu dels enquestats. Els que creuen que els ciutadans són més **apàtics** i estan més **desencantats** són cada cop menys. És interessant veure com poc a poc s'abandona l'individualisme i se pren consciència que sense la unió de tots és impossible avançar i sortir enfortits d'aquesta situació. El contrari ens abocaria a una societat dual, descohesionada i sense futur.

TAULA 8

Font: Baròmetres Gadeso. Setembre 2014